

Regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

2020 en verder

Inhoudsopgave

Voorwoord	3	Maatschappelijke opvang	17
Wat is de regiovisie?	4	Beschermd wonen	21
(Regionale) samenwerking	7	Wonen	24
Om wie gaat het?	8	Bemoeizorg / Zorg & Veiligheid	26
Doelen	9	Monitoring	28
Thuis in de Wijk	11	Ontwikkelingen	30
Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen	14		

Voorwoord

Het sociaal domein is volop in beweging. Na de decentralisaties van 2015 is in iedere regio en iedere gemeente in Nederland de beweging ingezet van kanteling en transformatie. Dat doet iedere regio en elke gemeente op zijn eigen manier, een geprogrammeerd spoorboekje is er niet. Een van de grootste opgaven is de transformatie van beschermd wonen en de maatschappelijke opvang. De samenwerkende gemeenten Boxtel, Haaren, 's-Hertogenbosch, Maasdriel, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, Vught en Zaltbommel hebben al vijf jaar ervaring opgedaan en leerden de doelgroep en alle betrokken partners beter kennen.

Het is goed om zo nu en dan het net op te halen en de vangst te bekijken. Precies dat hebben we met het opstellen van deze nieuwe Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang gedaan. We presenteren onze ambities en uitgangspunten voor de jaren 2020 en verder. Deze visie en uitgangspunten zijn ontstaan na een evaluatie én na het horen van vele betrokkenen. Meer dan honderd mensen werkten eraan mee: cliënten, ervaringsdeskundigen, zorgaanbieders, partners uit het werkveld, beleidsmedewerkers uit de regio, adviesraden

en bestuurders. Uit de gesprekken werd vooral duidelijk dat er een beweging gaande is, maar dat we er nog niet zijn. Daarom is het zo belangrijk dat we aansluiten bij die beweging. Dat doen we niet alleen, maar in samenwerking, intern én extern. Niet door alleen maar te praten, maar vooral door te doen.

Bij die beweging hoort geen dik pak papier, maar iets dat (ver)bindt en inspiratie geeft, een startpunt om met elkaar het gesprek te blijven voeren, iets waar we met zijn allen voor gaan. We hebben te maken met een buitenwereld en wetgeving die continu verandert, maar met de Regiovisie houden we een vinger aan de pols. Het vormt de basis voor een jaarlijks uitvoeringsprogramma, waarin we kijken waar we staan, onze ambities concreet maken en kijken wat nodig is voor het komende jaar.

Namens alle wethouders van de samenwerkende gemeenten,

Wethouders Huib van Olden en Peter Raaijmakers
Ambassadeurs beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Wat is de regiovisie?

We willen dat alle inwoners van de regio Meierij en Bommelerwaard meedoen in de samenleving, ook de mensen die ondersteuning krijgen vanuit beschermd wonen en maatschappelijke opvang. In deze Regiovisie staan onze ambities voor de jaren 2020 en verder om dit te kunnen waarmaken.

In de Regiovisie geven we per onderwerp inzicht in de huidige stand van zaken, de evaluatie van de afgelopen vier jaar en de ambitie voor de toekomst. We kijken daarbij niet alleen naar beschermd wonen en maatschappelijke opvang, maar ook naar aanverwante taken.

We gaan in de Regiovisie uit van de herstelvisie en een inclusieve samenleving. Deze doelen vormen de basis van onze uitgangspunten. Het werkveld rondom beschermd wonen en maatschappelijke opvang heeft veel raakvlakken met andere taken. Het is belangrijk om met deze aanverwante taken de (integrale) samenwerking op te zoeken. Het gaat hierbij voornamelijk om wonen, bemoeizorg, zorg & veiligheid,

leefomgeving, daginvulling en financiën. We hebben hierop geen directe invloed, maar merken dat de uitwerking van deze taken wel van invloed is op elkaar. We benoemen deze aanverwante taken dan ook in deze Regiovisie en nemen deze ook mee in de ambities. Tot slot is monitoring (op het gebied van inhoud én financiën) een belangrijk punt om de resultaten in kaart te kunnen brengen en ons beleid aan te passen waar nodig.

We willen de ambities van de Regiovisie ook vertalen naar de uitvoering. Daarom werken we met een vierjarig uitvoeringsprogramma dat met de tijd meebeweegt. Zo kunnen we op de lange termijn inspelen op ontwikkelingen binnen beschermd wonen en maatschappelijke opvang. In het uitvoeringsprogramma werken we voor elk jaar afzonderlijk concrete stappen uit voor de korte termijn.

Elk jaar wordt het meer- en eenjarig uitvoeringsprogramma geëvalueerd. De evaluatiepunten worden meegenomen in het uitvoeringsprogramma voor het jaar erop. Tevens wordt elk jaar getoetst of de Regiovisie nog actueel is en waar nodig aangepast moet worden.

DOELEN

MONITORING

Herstelvisie

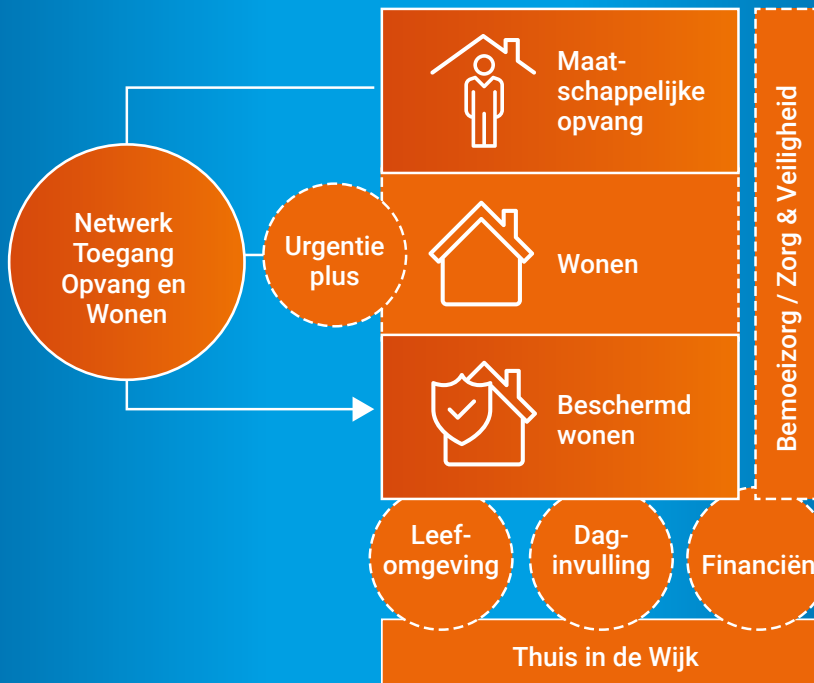
Inhoud

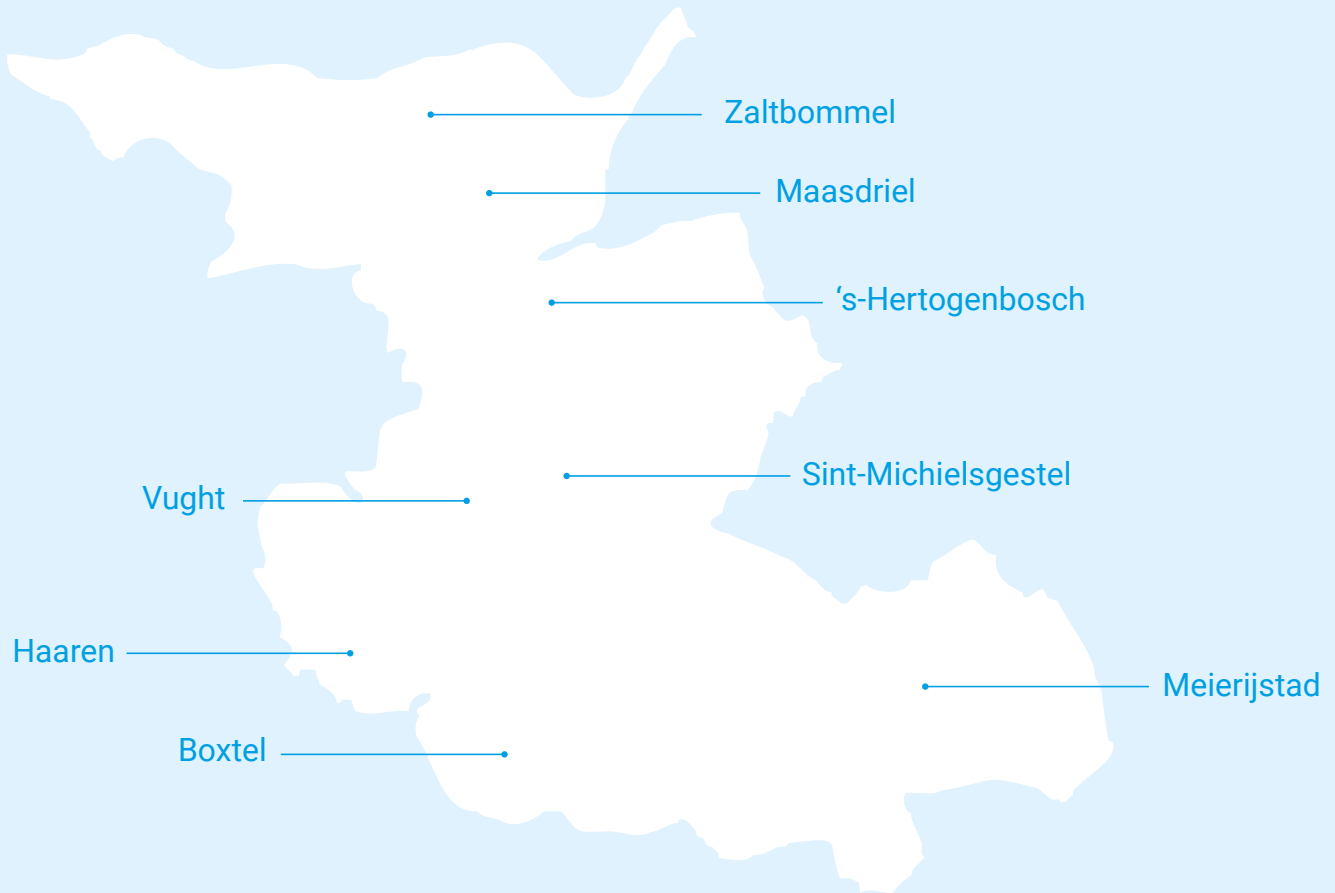

Inclusieve samenleving

Financiën

Zaltbommel

Maasdriel

's-Hertogenbosch

Sint-Michielsgestel

Vught

Haaren

Boxtel

Meierijstad

(Regionale) samenwerking

Op dit moment vallen de diensten beschermd wonen en maatschappelijke opvang onder de constructie van een centrumgemeente. De gemeente 's-Hertogenbosch ontvangt daarvoor middelen van het rijk om deze taken uit te voeren voor de gemeenten Boxtel, Haaren (tot 01 januari 2021), 's-Hertogenbosch, Maasdriel, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, Vught en Zaltbommel (regio Meierij en Bommelerwaard).

Elke gemeente draagt individueel verantwoordelijkheid voor hulp en ondersteuning aan eigen inwoners. Het uitgangspunt daarbij is regionale samenwerking, waarbinnen we afspraken maken voor het lokale veld. De manier waarop we samenwerken leggen we vast. Zo creëren we een structuur die de samenwerking verder helpt en flexibel de beweging naar 'Thuis in de Wijk' ondersteunt.

Elk jaar maken we afspraken en leggen we de financiën vast in een uitvoeringsprogramma. Met een meerjarenprogramma maken we een doorkijk naar de uitdagingen die ons te wachten staan.

Niet alleen tussen de individuele gemeenten is samenwerking van belang. Ook binnen de gemeente wordt een integrale benadering steeds belangrijker. Dit betekent dat we vanuit het zorgdomein actief de samenwerking zoeken met werk, inkomen, volksgezondheid, veiligheid, welzijn en wonen.

gemeente
Haaren

GEEMEENTE
Zaltbommel

's-Hertogenbosch

MAASDRIEL

meewerkend

Sint-Michielsgestel

MEIERIJSTAD

Om wie gaat het?

Inwoners die gebruik maken van beschermd wonen of maatschappelijke opvang zijn zeer divers. Het gaat om personen van 18 jaar en ouder met psychische/psychosociale problemen, verslavingsproblematiek en/of dak- en thuisloosheid. Ze hebben daarnaast problemen op minimaal twee levensgebieden van de zelfredzaamheids-matrix (zoals gezondheid, financiën, wonen, dagbesteding en sociaal netwerk). Deze mensen zijn onvoldoende zelfredzaam om deze problemen zelfstandig (of met hulp van de sociale omgeving) op te lossen en hebben specifieke combinaties van ondersteuning op diverse levensgebieden nodig. De personen hebben perspectief op activering en participatie en kunnen door- en uitstromen naar meer zelfstandige vormen van wonen en leven. Voor een kleine groep zal blijvende bescherming nodig zijn.

De doelgroep is erg divers en verschilt onderling nogal in vraag en behoefte. Daarom onderscheiden we de volgende groepen:

1. Pechhebbers:

personen die echt tijdelijk moeten bijkomen van bijvoorbeeld echtscheiding, geweld of verlies baan.

2. Moeilijk-kunners:

personen die zich niet kunnen redden in de maatschappij door diverse problemen.

3. Niet-willers:

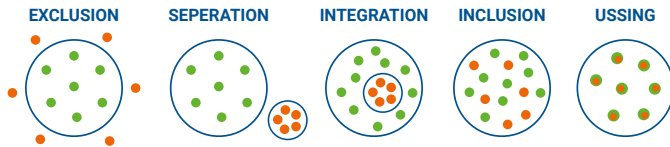
personen die langdurige geschiedenis hebben van overlast in woonwijken. Ze zijn niet-sociaal, onaangepast en soms agressief. Zij maken soms al jaren gebruik van opvang.

4. Niet-kunners:

personen met een combinatie van psychiatrie en verslaving en/of verstandelijke beperking. Deze personen hebben een langdurige geschiedenis van dak- en thuisloosheid, criminaliteit, veelvuldig wisselende hulpverlening en lichamelijk zeer zwakke gezondheid.

Doelen

Herstelvisie betekent dat we uitgaan van het vermogen, de talenten, de kwaliteiten en de wensen van de inwoner. Hij of zij heeft zelf de regie over een manier van herstellen die bij hem of haar past. Wij willen dat inwoners zoveel mogelijk hun eigen (zorg-) traject kunnen bepalen. Lotgenoten en opgeleide ervaringsdeskundigen – zowel ex-cliënten als betrokkenen - kunnen hierbij van grote meerwaarde zijn.

Kwetsbare inwoners staan in onze samenleving nog vaak aan de zijlijn. We willen dat zoveel mogelijk kwetsbare inwoners midden in de samenleving staan: ze doen mee en ze tellen mee. Voor sommige kwetsbare inwoners past de 'inclusieve' samenleving (tijdelijk) niet in hun herstelproces. In die situaties zijn er andere mogelijkheden zoals 'separatie' en 'integratie'. Binnen de regio Meierij en Bommelerwaard hebben we ook nog 'ussing' toegevoegd. Het is belangrijk dat we ons bewust zijn dat iedereen wel zijn of haar kwetsbaarheden heeft.

Herstel lukt pas echt als we goed kijken naar de woonomstandigheden, de leefomgeving, goede ondersteuning, daginvulling en financiële situatie van de inwoner. Alleen dan werken we samen vanuit een inclusieve samenleving. Deze vuistregels worden regionaal onderschreven en hebben vorm gekregen middels het programma 'Thuis in de Wijk'.

Uitgangspunten

- Wij blijven uitgaan van de visie op herstel en vragen dit ook van onze partners.
- Wij blijven ons richten op inclusie volgens de regionaal vastgestelde werkprincipes en vuistregels van Thuis in de Wijk.
- We versterken de inzet van ervaringsdeskundigen.

Dit betekent: zo licht, passend en dichtbij als mogelijk.

*“Op een gegeven moment schaam je
je bij wijze van nergens meer voor,
dat moet ook wel als je niet honds-
brutaal bent, dan ga je niet overleven.”*

Thuis in de Wijk

Thuis in de Wijk werkt met **vijf vuistregels**:

1. Goed wonen. Een veilig thuis.
2. Gezonde financiën. Geen onnodig gedoe.
3. Waardevolle daginvulling.
4. Goede ondersteuning die echt bij jou past.
5. Fijne leefomgeving voor en met iedereen.

Zij doen dit volgens deze **werkprincipes**:

- Eigen verantwoordelijkheid, keuzevrijheid en wederkerigheid zijn vanzelfsprekend.
- Normaliseren en uitgaan van mogelijkheden.
- Ruimte voor professionele afwegingen en beslissingen.
- Eenvoudig systeem en integrale aanpak.
- In contact met omwonenden, sociaal netwerk en naastbetrokkenen.
- Wederkerigheid als basis voor de inclusieve samenwerking.
- Zorgvuldig in contact.
- Praten met mensen, niet over mensen.
- Mensen moeten weten waarvoor ze tekenen, breng ook consequenties en risico's in beeld. Laat mensen zelf dingen verwoorden.

Evaluatie 2016 tot 2020

- De kwetsbaarheid in de wijken neemt toe. Dit vraagt extra aandacht voor de omgeving bij de huisvesting van (groepen) kwetsbare inwoners.
- Samenwerking tussen gespecialiseerde ondersteuning en voorliggend veld moet sterker.
- Indien schulden gesignaleerd zijn hebben we ondersteuning (lokaal) goed georganiseerd.
- Vroegsignalering bij financiële problematiek kan beter (er zijn lokale verschillen).
- Het regionale programma Thuis in de Wijk draagt bij aan de samenwerking tussen verschillende partijen in de regio.
- Onvoldoende flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg.

Wij willen – naar voorbeeld van Thuis in de Wijk – overal een integrale ondersteuning voor kwetsbare mensen in de wijk ontwikkelen. Het is daarbij belangrijk dat er aandacht is voor de leefomgeving, daginvulling en financiën, zowel op preventie, tijdens hulpverlening en in de nazorg. Het is daarbij belangrijk dat professionals maatwerk kunnen leveren en samenwerken vanuit hun specialisme.

Ambitie

Wij ontwikkelen een integrale ondersteuning voor kwetsbare mensen in de wijk, met aandacht voor de leefomgeving, daginvulling en financiën.

Dit betekent:

(naast aandacht voor wonen en zorg)

- Het ontwikkelen van een zorgvuldige werkwijze in verbinding met de omgeving bij het vestigen van (groepen) kwetsbare inwoners.
- Sturen op een intensieve samenwerking tussen gespecialiseerde zorg en voorliggend veld
- Inzet op vroegsignalering (Eropaf) en snelle financiële ondersteuning om ergere problemen (bijv. huisuitzetting) te voorkomen.
- Voortzetten en versterken van het regionale programma Thuis in de Wijk.
- Ontwikkelen en stimuleren van flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg.

Denk bijvoorbeeld aan Tom

Tom is een man van in de 60 die 25 jaar dakloos is geweest. Hij was verslaafd aan heroïne, waardoor zijn gezondheid snel achteruit ging. De drukte in de nachtopvang zorgde ervoor dat hij zo snel mogelijk een eigen plek wilde. Met behulp van de verslavingskliniek is Tom overgestapt naar methadon en in het hostel terecht gekomen.

Overdag gaat Tom twee dagen in de week naar de kinderboerderij om daar te helpen. De andere dagen helpt hij in de tuin bij het hostel te onderhouden en zamelt hij ijzer en aluminium in voor het goede doel. Deze vormen van participatie zijn heel belangrijk voor Tom. Hij voelt zich weer onderdeel van het leven.

Zijn verslaving ziet Tom nu als leven in een nepwereld die bestond uit een vicieuze cirkel van geld bij elkaar sprokkelen, drugs kopen en gebruiken en weer op zoek gaan naar geld. Tom wil dan ook nog zo lang mogelijk bij de kinderboerderij kunnen werken. De structuur en de zingeving die hij daar ervaart, zijn onmisbaar geworden.

Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen

In het regionaal expertiseteam Netwerk Opvang en Wonen (NOW) sluiten vanuit de hele regio sociaal wijkteam-medewerkers aan. Hier wordt besproken of en welke vorm van beschermd wonen past bij de zorgvraag en voor hoelang de inwoner in aanmerking komt hiervoor.

Bij het 'aanmeldpunt maatschappelijke opvang' bespreekt een afvaardiging van verschillende maatschappelijke opvangorganisaties, woningcorporaties, het sociaal wijkteam en het Netwerk Opvang en Wonen, de aanmeldingen voor de maatschappelijke opvang. Er wordt gekeken of iemand in aanmerking komt voor de maatschappelijke opvang of dat een andere oplossing meer passend is.

We ontwikkelen momenteel een regionale samenwerking voor de toegang tot wonen voor mensen die uitstromen uit zorg. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij de bestaande (lokale) structuren.

Evaluatie 2016 tot 2019

- Het regionale Netwerk Opvang en Wonen functioneert naar behoren: de kwaliteit van de toegang is verbeterd.
- Druk op het netwerk neemt toe: uitbreiding taken, meer aanmeldingen, complexe casuïstiek.
- De route naar woonruimte in de regio is versnipperd.
- Sinds 2019 regie op toegang van de maatschappelijke opvang (jongerenopvang en 24-uursopvang), met als gevolg daling wachttijden en betere doorstroom.
- Het is onduidelijk wie de regie voert op mensen die niet worden toegelaten tot de maatschappelijke opvang (of beschermd wonen).
- De toegang wonen, beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn via verschillende poorten georganiseerd.

Om mensen echt zo snel mogelijk naar een zo passend mogelijke oplossing te helpen, ligt het voor de hand om de verschillende vormen van toegang sterker met elkaar te verbinden. De krapte op de woningmarkt zorgt ervoor dat het vinden van passende woonruimte de uit- en doorstroom steeds vaker beperkt. We moeten dus op zoek naar creatieve manieren om mensen toch snel aan een passende woonruimte te helpen. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen zorgpartijen, gemeente, lokale woningaanbieders, maar ook in de regio en tussen de gemeenten.

Ambitie

De regie op de regionale toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang is onafhankelijk georganiseerd en de verbinding met wonen is gelegd.

Dit betekent:

- Voortzetten, versterken en uitbreiden van het regionale Netwerk Opvang en Wonen.
- Regionale afspraken over de route naar woonruimte in de gehele regio.
- Voortzetten van de regie op de toegang tot de maatschappelijke opvang (ook de nachtopvang).
- Regionale afspraken over regievoering bij mensen die niet worden toegelaten tot maatschappelijke opvang (of beschermd wonen).
- Een goede verbinding tussen de toegang voor kwetsbare mensen tot beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen.

“Privacy heb ik wel nodig. Want als ik me niet lekker voel ofzo, dan voel ik mezelf angstig. Dat heb ik ook wel eens. Momenten dat ik mezelf angstig voel of paniekerig dan wil ik alleen zijn. Dan ga ik op een plekje zitten hier in de buurt en dan wacht ik tot het gevoel ver is en dan kom ik weer terug.”

Maatschappelijke opvang

Onderdak en begeleiding voor personen die de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor hun eigen veiligheid als gevolg van huiselijk geweld, en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving (Wmo 2015).

In de regio Meierij en Bommelerwaard hebben we de volgende vormen van maatschappelijke opvang:

- Nachtopvang als eerste opvang voor alle mensen die dakloos raken in de regio.
- 24-uurs/crisisopvang voor gezinnen en zeer kwetsbare mensen.
- Jongerenopvang voor dakloze jongeren tussen de 18 en 24 jaar.
- Nachtopvang voor mensen met verslavingsproblematieken en die dakloos zijn.

Daarnaast zijn er huizen in de wijk met kamers die dienen als doorstroomvoorziening vanuit de verschillende vormen van maatschappelijke opvang naar uiteindelijk een zelfstandige woning.

Evaluatie 2016 tot 2020

- De maatschappelijke opvang zit verstopt: de wacht- en doorstroomtijd is te lang.
- Door scherpere regie op de toegang zijn sinds 2019 wachttijden afgenomen.
- Huidige nachtopvang draagt niet bij aan herstel/ inclusie.
- We zien de problematiek bij bepaalde doelgroepen groeien: jongeren, gezinnen met kinderen, en mensen met een licht verstandelijke beperking (lvb).
- De aandacht en het aanbod voor de groep met gecombineerde problematiek (verslaving/ psychiatrie/lvb) groeit. Dit bevordert op den duur de doorstroom.
- Er is nog steeds een groep met gecombineerde problematiek waarvoor geen passend aanbod is en die vastzit in de maatschappelijke opvang

Wij willen – samen met de betrokken partijen – de maatschappelijke opvang transformeren. We zetten hierbij in op een snellere doorstroom, betere kwaliteit van de maatschappelijke opvang en de beweging richting de wijk.

Dit betekent dat er aanbod moet zijn voor mensen die eigenlijk niet in de maatschappelijke opvang thuishoren.

Voor de mensen die toch een beroep moeten doen op de maatschappelijke opvang is het van belang dat ze zo snel mogelijk kunnen uitstromen naar een passende plek.

De maatschappelijke opvang moet qua ondersteuning bijdragen aan herstel en inclusie.

Ambitie

Zo min mogelijk mensen maken gebruik van de maatschappelijke opvang. Degenen die toch een beroep moeten doen op de maatschappelijke opvang stromen zo snel als mogelijk door naar een passende plek.

Dit betekent:

- Transformatie van de maatschappelijke opvang om passende hulp te bieden en zo de door- en uitstroom te bevorderen.
- Ontwikkelen van een samenhangend pakket voor doelgroepen (o.a. voor jongeren, gezinnen met kinderen, lvb en mensen met complexe problematiek).

Denk bijvoorbeeld aan Guus

Guus is een man van in de dertig die 10 jaar verslaafd is geweest. Hij omschrijft zijn cocaïneverslaving als een dure hobby. De dubieuze oplossing voor zijn geldproblemen vond Guus in de criminaliteit. “Alles om maar aan geld te komen voor drugs.”

Uiteindelijk kwam hij voor de rechter en had hij de keus, twee jaar gedetineerd met een ISD maatregel of gedwongen interne behandeling bij een verslavingskliniek. Hij koos het laatste. Na zes maanden was hij clean en mocht hij de kliniek verlaten om te bewijzen dat hij clean kon blijven. Hij had alleen geen vrienden of familie om op terug te vallen waardoor hij naar de nachtopvang moest. Hier kwam Guus weer in aanraking met zijn oude leven. Hij zat daar met andere verslaafden en binnen mag er

officeel geen drugs gebruikt worden. Als je betrapt wordt volgt namelijk veelal schorsing. Het was een grote uitdaging om binnen de nachtopvang clean te blijven.

De dreiging van een ISD maatregel was echter sterk genoeg en na een maand clean mag Guus met hulp van zijn reclasseringsambtenaar doorstromen naar een varkensboerderij waar hij een jaar lang zal wonen en werken. In de tijd tussen deze beslissing en het daadwerkelijk naar de varkensboerderij gaan heeft Guus een terugval gehad waarover hij transparant is geweest richting de leiding.

Gelukkig mag hij toch naar de varkensboerderij waar hij erg naar uit kijkt omdat hij zich dan weer nuttig kan maken en het de eerste opstap is naar zelfstandig wonen.

"Ik werd op een gegeven moment betrappt met alcohol, ja en toen moest ik een nacht weg en toen heb ik besloten dan kap ik er ook mee. Dan ben ik er klaar mee. En toen ben ik eigenlijk een maand of twee uit de picture gebleven eigenlijk."

Wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij behorende toezicht en begeleiding, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie, het psychisch en psychosociaal functioneren, stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld, het voorkomen van verwaarlozing of maatschappelijke overlast of het afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen, bestemd voor personen met psychische of psychosociale problemen, die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving (Wmo 2015).

Bovenstaande definitie is geformuleerd volgens de Wmo 2015. In de regio Meierij en Bommelerwaard zien wij beschermd wonen breder dan de definitie van de Wmo 2015. Het gaat niet specifiek om het wonen in een accommodatie van een instelling, maar het gaat om het bieden van ondersteuning en begeleiding gericht op bovenstaande doelen. Wonen in de maatschappij moet voor alle inwoners mogelijk zijn met de juiste ondersteuning en beschermde omgeving. We hebben voor beschermd wonen daarom drie pakketten, waarvan één intramuraal en twee extramuraal:

- Beschermd wonen All-Inclusive;
- Beschermd wonen Thuis;
- Beschermd wonen Begeleid.

Evaluatie 2016 tot 2020

- De vraag naar beschermd wonen neemt toe.
- Toename complexe problematiek, vaak combinatie van lvb, psychiatrie en verslaving.
- De verschuiving van intramuraal (beschermd wonen All-Inclusive) naar extramuraal (beschermd wonen Thuis en Begeleid) gaat in de gewenste richting.
- Er is geen eenduidige en transparante manier waarop de ondersteuning bekostigd wordt binnen beschermd wonen.
- Onduidelijk wat de (financiële) effecten zijn van nieuwe wetgeving/ontwikkelingen zoals objectief verdeelmodel, doordecentralisatie, openstelling Wet langdurige zorg.
- Er zijn geen duidelijke afspraken over de regievoering op PGB aanvragen en de kwaliteit van de geleverde zorg door PGB-aanbieders.

Wij willen de beweging van intramuraal naar zelfstandig wonen in de wijk voortzetten. Tegelijkertijd willen we inspelen op de toenemende vraag naar beschermd wonen. De samenleving wordt steeds complexer en er is een groeiende groep mensen die zich hier niet goed in weet te redden. Ook wordt de problematiek steeds complexer door een combinatie van problemen op het gebied van psychiatrie, verstandelijke beperking en verslaving.

Ambitie

Mensen die een beroep moeten doen op beschermd wonen, wonen zo zelfstandig mogelijk 'Thuis in de Wijk'.

Dit betekent:

- Transformatie van beschermd wonen om inwoners zo passend, licht en dichtbij mogelijk te ondersteunen.
- Ontwikkelen en stimuleren van flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg.
- Een eenduidige en transparante bekostigings-systeem die bijdraagt aan de ambitie voor beschermd wonen.
- Regionale afspraken over regievoering PGB (zowel PGB vaardige cliënten, als zorgaanbieders die de gevraagde kwaliteit zorg leveren).

Denk bijvoorbeeld aan Chris

Chris is 49 jaar oud en woont sinds een jaar in een appartement met twee anderen op naam van de zorgaanbieder na 12 jaar intramuraal te hebben gewoond. De zorgaanbieder heeft een aantal appartementen die in een flatgebouw waar ook mensen wonen die geen zorg ontvangen. Dit geeft Chris het gevoel dichter bij de maatschappij te staan.

Ondanks dat de woning nog op naam van de zorgaanbieder staat voelt deze woonvorm voor Chris al bijna aan als zelfstandig wonen. Chris vindt de overgang naar minder begeleiding zeer prettig. Vooral dat hij de begeleiding niet dagelijks hoeft te zien vindt hij fijn, omdat hij hier geen behoefte aan heeft. Hij vindt deze vorm van wonen als tussenstap vanuit intramuraal een goede voorbereiding op het zelfstandig wonen. Echter geeft hij aan dat is

gecommuniceerd vanuit de zorgaanbieder dat het verblijf in de woning tijdelijk is en dat hij op den duur moet uitstromen naar een andere woning op eigen naam met ambulante ondersteuning aan huis. Dit vindt hij jammer, omdat hij erg gelukkig is in zijn huidige woning met zijn medebewoners.

Het liefst ziet hij dat de woning waar hij en zijn twee medebewoners in wonen wordt 'omgeklapt' naar een gedeelde woning op naam van de bewoners met ambulante ondersteuning naar eigen behoefte.

Iedereen heeft behoefte aan een goede en veilige plek om te wonen. De afgelopen jaren is er veel ingezet op de toegang naar zorg en de ontwikkeling van de zorgpakketten. De koppeling met wonen is echter onderbelicht gebleven en er zijn beperkte resultaten geboekt.

De woningvraag blijft stijgen. Er is schaarste aan kleine en betaalbare sociale huurwoningen, zowel afzonderlijk als in clusters. Een groot deel van de mensen die uitstroomt uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang komt terecht in 's-Hertogenbosch. Terwijl ruim een derde van deze mensen oorspronkelijk afkomstig is uit de regio.

Evaluatie 2016 tot 2020

- Krapte op de woningmarkt maakt het moeilijk om snel een passende woonruimte te vinden. Door- en uitstroom stagneert.
- De vraag naar woningen door toename uitstroom uit zorg groeit.
- De woningcorporaties kunnen de toenemende vraag naar woonruimte niet alleen opvangen.
- Regionaal wordt verkend hoeveel woningen nodig zijn voor uitstroom en de route daar naartoe.
- Er is een groep die niet (goed) in staat is in de wijk te wonen. Voor deze groep is op dit moment geen passend aanbod.

Vanuit het oogpunt van optimaal herstel is het wenselijk dat mensen bij uitstroom de keuze hebben weer in de eigen woonomgeving terecht te komen, bijvoorbeeld vanwege de sociale contacten of werk. Hiervoor is het belangrijk dat we regionaal samenwerken om mensen terug te leiden naar zelfstandig wonen.

Met de toenemende uitstroom zien we ook de kwetsbaarheid in wijken en buurten toenemen. Er zijn steeds meer signalen van inwoners en professionals dat de overlast toeneemt. Een complex vraagstuk dat raakt aan (gevoel van) veiligheid, onderdak en zorg voor alle inwoners in de stad. Dit vraagt om een intensieve inzet van alle partijen op een integrale aanpak voor dit vraagstuk.

Daarnaast is het van belang dat we nu extra in zetten op wonen in combinatie met zorg en wonen en zorg gaan scheiden.

Ambitie

Kwetsbare mensen die een woonvraag hebben, worden zo snel mogelijk naar een passende woonruimte geholpen met zo min mogelijk verhuisbewegingen.

Dit betekent:

- Regionale afspraken over het aantal woningen dat beschikbaar is voor uitstroom uit zorg en afspraken over de toegang tot deze woningen.
- Extra inzet en creatieve oplossingen om een gevarieerd woonaanbod te hebben.
- Beter inzicht hebben in de uitstroom van beschermd wonen en maatschappelijke opvang en bij de instroom al aandacht hebben voor de uit- of doorstroom.
- Aanbod ontwikkelen voor groep kwetsbare mensen die niet (goed) in de wijk passen.
- Scheiden van wonen en zorg: geen verhuur door zorgaanbieder, tenzij...
- Binnen de passende woonruimte zijn (waar nodig) duidelijke afspraken over wonen en zorg.

Er is een toename van mensen die geen hulpvraag kunnen of willen stellen, terwijl ze die wel hebben volgens professionals en omstanders. Voor die personen die geen aansluiting vinden of zoeken bij de zorg (zorgmijders), is bemoeizorg nodig. Het is een wettelijke taak van iedere gemeente om deze mensen toe te leiden naar de juiste zorg en ondersteuning. De aanpak van bemoeizorg kenmerkt zich door flexibiliteit en maatwerk dat snel kan worden op- en afgeschaald. Het loopvermogen van de bemoeizorg is groot en er is capaciteit om zorg te bieden, ook als die intensief is of afwijkende werktijden verlangt. Uitgangspunt is en blijft dat de bemoeizorg als tijdelijk vangnet fungeert voor die personen die tussen wal en schip vallen.

Evaluatie 2016 tot 2020

- In de regio Meierij en Bommelerwaard geeft een regionaal opgerichte organisatie (met specialisatie) uitvoering aan de 'bemoeizorgtaak'.
- Afstemming tussen de bemoeizorg en de lokale teams is hierbij van belang.
- De verantwoordelijkheid voor casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid is niet in elke regiogemeente duidelijk belegd.
- De expertise op het gebied van zorg en veiligheid is versnipperd.

De aanpak van de bemoezorg valt of staat bij het mandaat om binnen de organisaties van kernpartners en gemeenten zowel handelingssnelheid als maatwerk te kunnen forceren. Dat vraagt om verdere ontwikkeling van de lokale afstemming. Belangrijk daarbij is duidelijkheid over de verantwoordelijkheid bij casussen op het snijvlak van zorg en veiligheid. Tevens willen we de expertise op het gebied van zorg en veiligheid aan elkaar koppelen.

Ambitie

We leiden mensen die het écht nodig hebben toe naar de juiste zorg en ondersteuning (bemoezorg) en voeren regie op de snijvlakken van zorg en veiligheid.

Dit betekent:

- Er zijn afspraken gemaakt over de afstemming tussen bemoezorg en de lokale teams.
- De verantwoordelijkheid voor casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid is in elke regiogemeente belegd.
- De expertise op het gebied van zorg en veiligheid is gebundeld.

Monitoren is het in kaart brengen van de resultaten van zorg en ondersteuning. Wat bereiken we in het leven van de mensen uit de doelgroep? Een belangrijke vraag! Door middel van monitoring kunnen we hier zicht op krijgen. De afgelopen jaren hebben we echter onvoldoende zicht hierop gehad door een gebrek aan effectieve en efficiënte monitoring op het gebied van inhoud en financiën.

Evaluatie 2016 tot 2020

- Doelen niet SMART geformuleerd.
- Sturingsinformatie is incompleet en versnipperd.
- Structurele monitoringsafspraken worden niet nagekomen.
- We blijven nog binnen budget, maar de financiële druk neemt toe.
- Onduidelijk wat de (financiële) effecten zijn van nieuwe wetgeving/ ontwikkelingen zoals objectief verdeelmodel, doordecentralisatie, openstelling Wet langdurige zorg.

Door middel van monitoring willen we de resultaten zien van de zorg en ondersteuning die we inzetten en de ontwikkeling van de doelgroep en de zorg en ondersteuning. We willen meer grip krijgen op de veranderende doelgroep en hierop in kunnen spelen middels ons uitvoeringsprogramma. Data- en sturingsinformatie is daarvoor van belang.

Daarnaast willen we grip hebben op de ontwikkelingen die op ons af komen, de Regiovisie monitoren, onze samenwerking evalueren en verbeteren en grip houden op onze financiële situatie.

Ambitie

We sturen op een heldere en transparante manier op de (financiële) resultaten zoals afgesproken.

Dit betekent:

- Een dashboard met sturingsinformatie, diepere betekenis van aantallen en onderbouwing/evaluatie van je ambities.
- Toevoegen en uitbreiden van capaciteit en kunde voor het ontwikkelen en onderhouden van de monitoring.
- Aan de voorkant scherp de mogelijke effecten van de nieuwe wetgeving/ontwikkelingen in de gaten houden en tijdig hierop anticiperen.

Ontwikkelingen

De ontwikkelingen ten aanzien van de zorg en huisvesting van mensen met een (psychische) kwetsbaarheid volgen elkaar snel op en zijn omvangrijk van aard.

Eenzijds worden verantwoordelijkheden steeds lokaler georganiseerd, anderzijds blijft de sturing vanuit het rijk groot. Dit leidt soms tot spanning tussen landelijke wetgeving en lokale uitvoering.

Onze ambitie is mensen zo passend, zo licht mogelijk en zo dichtbij als mogelijk te helpen. De complexe financieringsstromen en bijbehorende verantwoordelijkheden maken dit in de praktijk soms ingewikkeld. Dit vraagt van alle partijen – gemeenten, zorgaanbieders, zorgverzekeraars en zorgkantoren – om over de eigen grenzen heen te durven kijken en over deze schotten heen te werken.

Om deze ambitie goed vorm te geven, gebruiken we het uitvoeringsprogramma. Hierin maken we een doorkijk naar de komende jaren en spelen we zoveel als mogelijk in op de ontwikkelingen die op ons af komen.

Doordecentralisatie

Vanaf 2022 worden lokale gemeenten verantwoordelijk voor het beleid en de financiën van Beschermd Wonen. Dit betekent niet dat de regionale samenwerking dan stopt. Het is belangrijk om regionaal te doen wat moet en lokaal wat kan. Vanaf 2026 wordt de mogelijkheid van de doordecentralisatie van maatschappelijke opvang bekeken.

Wet langdurige zorg (Wlz)

De Wlz wordt per 1 januari 2021 opengesteld voor mensen met een psychische kwetsbaarheid van chronische aard. Landelijk is de verwachting dat 25% van de inwoners die op dit moment gebruik maken van beschermd wonen, een beroep kan doen op de Wlz. Dit betekent ook dat er geld uit de middelen van Beschermd Wonen overgeheveld worden naar de WLZ. Het is nog niet bekend wat de financiële consequenties hiervan zijn.

Objectief verdeelmodel

Vanaf 2022 wordt een objectief verdeelmodel ingevoerd voor de middelen van Beschermd Wonen. Dit betekent dat het aanbod georganiseerd wordt op de - objectief vastgestelde -

vraag. Hiermee wordt een aantal objectieve bevolkingskenmerken bepalend voor het beschikbare budget per gemeente en regio. Vanaf 2026 wordt het geleidelijk voor Maatschappelijke Opvang ingevoerd. Het is nog niet bekend wat de financiële consequenties hiervan zijn.

Ambulantisering GGZ

Zorg en ondersteuning moeten zoveel mogelijk in eigen omgeving plaatsvinden. Dit is het uitgangspunt van een nieuw landelijk Hoofdlijnenakkoord ambulantisering GGZ 2019-2022. Hierin is vastgelegd dat partijen zich maximaal inspannen om te zorgen dat mensen niet onnodig in een ggz-kliniek (Zvw gefinancierd) of beschermd woonplek (Wmo gefinancierd) hoeven te blijven. Een veilige woonomgeving staat voorop. Dit zorgt voor een grotere vraag richting de Wmo.

Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)

Deze wet maakt het mogelijk om maatregelen (in het justitiële kader) op te leggen aan inwoners die vanwege hun psychische kwetsbaarheid zorg nodig hebben. Een andere belangrijke verandering is dat iedereen die zich zorgen maakt over iemand, dit kan melden.

Medisch noodzakelijk verblijf

In de GGZ verblijven mensen soms langer dan medisch noodzakelijk is. Dat gebeurt omdat er geen vervolgmogelijkheden beschikbaar zijn. Om te stimuleren dat mensen naar huis of een andere passende plek kunnen met de juiste zorg en ondersteuning als een klinische opname in een ggz-instelling niet langer medisch noodzakelijk is, is samenwerking nodig tussen betrokken partijen met heldere afspraken over hoe te handelen rondom individuele patiënten. Dat vraagt extra inzet voor afstemming, samenwerking en ondersteuning na behandeling.

Financiën

Veel financiële consequenties van bovenstaande ontwikkelingen zijn nog niet bekend. We hebben als regio het doel gesteld om binnen de doeluitkering van beschermd wonen en maatschappelijke opvang onze taken uit te voeren.

Colofon

Uitgave

Regio Meierij en Bommelerwaard,
in samenwerking met partners.
December 2019

Redactie

Pauline van Dijk, Eline van der Perk,
Anja Richt, Femke Straatsma,
Larissa Willemse en de projectgroep
BW/MO
l.willemse@s-hertogenbosch.nl

Vormgeving

Melding Ontwerp enzo, Oisterwijk